

[Sigsgaard.]

Grundlaget for drøftelser i denne retning må imidlertid efter min opfattelse i hvert fald være, at vi anerkender de rekreative fags ligestilling med skolens øvrige fag.

Undervisningsministeren (K. B. Andersen): Jeg er ligesom det ærede medlem hr. Helveg Petersen tilhænger af at mane myter i jorden, når man kan, og jeg skal meget gerne herfra slå fast, at det var ikke det ærede medlem hr. Helveg Petersen, jeg tænkte på, da jeg i bemærkningerne skrev om den forhastede optimisme. Men man tør nok sige, at når man ser, hvad lærerbegrænsningsudvalget — undskyld, lærerbehovsudvalget — har sagt gennem årene, så er der mange citater at hente til underbyggelse af, hvad forhastet optimisme er. Det var nok mere dér, mine tanker var henne. Det behøver jeg for så vidt ikke at lægge skjul på. Det kan ikke være illoyalt over for lærerbehovsudvalget i dets nuværende skikkelse, at jeg fremførte alle de citater på stribe sidste gang, som det ærede medlem sikkert erindrer.

Jeg vil gerne vedrørende vikaruksendelsen — uden i øvrigt at komme ind på enkeltheder — sige, at når det ærede medlem hr. Poul Hartling, der kender disse problemer fra sit daglige virke på seminariet, siger, at det er et føleligt afbræk, så er jeg i og for sig enig heri. Men som jeg nævnte før, er det ikke længe siden, jeg på et andet seminarium hørte, hvilken værdi udsendelsen havde, og hvor meget vi måtte gøre for at opretholde den. Synspunkterne er altså ikke helt sammenfaldende. Men lad os nu drøfte det, når vi kommer frem til læreruddannelsesloven, hvor spørgsmålet vel hører hjemme.

Men så må jeg tillade mig at sige én ting. Det ærede medlem hr. Poul Hartling ved, hvor megen respekt jeg har for ham som pædagog; men den respekt var lige ved at få et lille knæk. Hvis det virkelig forholder sig sådan, at fordi man sender seminarieklasser ud i 6 måneder i det næstsidste år, man har dem, så har de ifølge det ærede medlem „glemt alt, hvad de har lært“, når de kommer tilbage, så vil jeg kraftigt henstille til det ærede medlem, at han går hjem på sit seminarium og lægger undervisningen om, for så må der være noget i

vejen med den. Jeg tror nu ikke, det er rigtigt; jeg tror ikke, det er så galt, som præsten prædiker. Jeg vil ikke håbe, det er rigtigt; men skulle det være det, synes jeg man må tage det op.

Det ærede medlem hr. Helveg Petersen var inde på udvidelsen af kapaciteten i disse år, og jeg vil gerne understrege de tal, som står i bemærkningerne: i 1961 blev der dimitteret 1.751 elever, og i 1967, ved vi i dag, vil der blive dimitteret 2.900; det er en stigning på 70 pct. i løbet af 6 år. Når jeg gerne vil fremhæve det, er det for at sige, at hvis fortjeneste det end er, så er det ikke i første række min, jeg er så ny i embedet, så her må æren gives andre steder hen; det vil jeg også gerne understrege.

Det ærede medlem hr. Sigsgaard advarede mig imod for megen optimisme med hensyn til hans endelige stilling, og det er selvfølgelig rigtigt, det skal jeg tage til efterretning. Det er rigtigt nok, at sidste gang gik det sådan, at ordføreren for det ærede medlems parti var overordentlig positiv ved første behandling og endte med at overlade arbejdet til os ved tredje behandling. Men jeg håber, at det ikke går lige-sådan denne gang.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Dupont: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om den amtskommunale beskatning [af Alfred Bøgh m. fl.]

(Lovforslaget (nr. 77) findes i tillæg A. sp. 1069, fremsættelsen i tidenden sp. 2240).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg skal på regeringens vegne knytte nogle

[Indenrigsministeren.]

få bemærkninger til det lovforslag, som medlemmer af partiet venstre og det konservative folkeparti har fremsat om ændring af lov om den amtskommunale beskatning.

Forslaget går jo i al sin enkelhed ud på, at fordelingen af den amtskommunale udskrivning på sognekommuner fra finansåret 1965-66 alene skal ske på grundlag af de skattepligtige indkomster i sognekommunerne og ikke som nu med halvdelen på grundlag af grundværdierne. Jeg behøver ikke at minde forslagsstillerne om, at sognekommunernes udskrivning jo foregår på den måde, at sognerådet fastsætter den årlige grundskyldpromille og dækker det resterende udskrivningsbehov over opholdskommuneskatten. Men jeg vil gerne understrege, hvad jeg mener har nogen betydning i sammenhængen, at gennemsnitligt vil sognekommunerne udskrive knap $\frac{1}{5}$ af skatterne på grundskyld og godt $\frac{4}{5}$ på indkomst. Der er heri siden 1961, da omlægningen blev gennemført, ikke sket nogen væsentlig ændring. Kan der spores en ændring, går den vel i retning af, at der lægges en yderligere tyngde på indkomsterne.

Det, forslaget indebærer, er jo, at de bymæssigt prægede kommuner skal bære en væsentlig større del af amtsfondsbidraget end hidtil, medens der sker en tilsvarende lettelse for de rene landkommuner. Spørgsmålet er, om forslaget i alle henseender kan virke rimeligt. Jeg tænker f. eks. på rene landkommuner med en stor sommerhusbebyggelse; dér kan forslaget vel få den virkning, at det betyder en så væsentlig lettelse, at disse kommuner måske endog kunne opnå en nedsættelse af den i forvejen lave opholdskommuneskat.

Forholdet er jo dette, at amtskommunen direkte kan udskrive en amtskommunal grundskyld, der er begrænset til maksimalt 14 promille, og disse 14 promille er nået i 17 af landets 24 amter. Men i Københavns amt f. eks. er den amtskommunale grundskyld kun 10,1 promille, og på samme måde har f. eks. Frederiksborg amt en meget lav

grundskyldpromille. Dette burde måske komme ind i billedet. Og jeg synes også, jeg bør nævne, at meget tyder på, at den 13. almindelige vurdering, der nu forestår, kan betyde en tilnærmelse mellem grundværdien pr. indbygger i de to kommune grupper.

Så kunne man jo rejse det spørgsmål, om forslaget da ikke er fremsat for tidligt, og i denne forbindelse kunne jeg også pege på, at det problem, forslaget søger at løse, er under behandling i det såkaldte forenkling udvalg vedrørende ejendomsskatter, og at også udvalget om byrdefordelingen vel kan komme ind i billedet. Det kunne tale for, at forslaget var fremsat for tidligt, og at man burde afvente resultatet af disse udvalgs arbejde. På den anden side er forslaget jo også fremkommet noget sent set på baggrund af det arbejde, der i øjeblikket foregår i sognekommunerne med hensyn til budgetlægningen.

Jeg vil gerne understrege, at jeg mener, de ærede forslagsstillere har ret i, at den nugældende ordning ikke er ideel, men hertil vil jeg gerne føje, at jeg heller ikke mener, at det fremsatte forslag overalt vil give en rigtigere fordeling set i forhold til sognekommunernes bæreevne. Jeg ved ikke, om jeg tør anbefale forslagsstillerne måske at overveje den mellemløsning at udskrive amtsfondsbidraget med $\frac{1}{5}$ på grundværdierne og $\frac{4}{5}$ på indkomsterne; det svarer til den faktiske udskrivning i sognekommunerne, og jeg tror ikke, denne faktiske udskrivning vil blive ændret, selv om dette forslag gennemføres.

Jeg vil altså sige, at regeringen ikke stiller sig ubetinget afvisende over for forslaget ud fra den erkendelse, at den gældende ordning ikke er ideel. Vi finder heller ikke, at forslaget giver en ideel løsning, og er i og for sig indstillet på en forhandling med forslagsstillerne, men ville nok principielt foretrække, at man stillede sagen i bero i denne omgang.

Ordføreren for forslagsstillerne (Alfred Bøgh): Jeg takker indenrigsministeren for

[Alfred Bøgh.]

hans forholdsvis venlige modtagelse af dette lille forslag, som jo ikke rummer nogen helt gennemgribende løsning, det er jeg fuldstændig klar over; men jeg skal alligevel forsøge at motivere, hvorfor det kunne være rimeligt at gennemføre det netop nu. Ministeren har ret i, at det fremkommer forholdsvis sent. Jeg havde håbet, at det kunne være kommet til behandling i sidste uge — det kom det altså ikke — for så havde vi været nær ved samme tidspunkt, som da den højtærede indenrigsministers forgænger i sin tid fremsatte et lovforslag, der var af meget, meget mere vidtgående karakter end dette lille lovforslag. Det andet lovforslag var nemlig til første behandling den 19. januar 1961, så særlig meget bagefter synes jeg ikke vi er, og med lidt god vilje skulle vi nok kunne nå at få det gennemført — hvis der da kan blive flertal for det — med virkning allerede fra det kommende år.

Jeg skal ikke gentage den argumentation, jeg har fremført i den skriftlige fremsættelse. Men jeg vil gerne sige, hvad jeg også sagde i fremsættelsestalen, at det ikke med dette lovforslag har været tanken at komme ind i en større debat om hele ejendomsbeskatningen. Ministeren har jo ret i, at der sidder et byrdefordelingsudvalg og flere andre udvalg, som har mange af disse problemer til overvejelse. Jeg ved også, at det vil tage sin tid at gennemarbejde denne lovgivning, men udviklingen går jo hurtigt, og det kan undertiden være nødvendigt at følge den op med små reformer undervejs, medens man vurderer de større.

Da den nugældende lov om amtsbeskatning blev gennemført i 1961, var der vist ikke ret mange, der forudså, at lovens maksimale grundskyldpromille på 14 ville blive nået så hurtigt i så mange amter, som det er sket siden da. Konsekvensen heraf er som bekendt, at i de allerfleste amter, hvor man har nået den maksimale grundskyldpromille, pålignes hele stigningen i amternes budgetter sognekommunerne.

De budgetter for det kommende år, som i øjeblikket er til behandling rundt omkring i amterne, viser desværre en særlig formidabel stigning, og det er især lønstigninger og det såkaldte løneftersløb, der har bevirket disse store stigninger. Sognekommunerne må næsten overalt imødesee en

stigning i deres tilsvær på ca. 30 pct. — jeg har endda set, at der er et amt, hvor det sognekommunale tilsvær vil stige med helt op til 65 pct. Det siger sig selv, at en sådan stigning gør det påtrængende nødvendigt at undersøge, om fordelingen af disse skatter sker på en rimelig måde. Halvdelen af beløbet fordeles efter grundværdi og halvdelen efter indkomst. Normalt er grundværdien større pr. 1.000 kr.s indkomst i en ren landkommune end i en mere bymæssigt præget kommune, og altså får den rene eller udprægede landkommune normalt et forholdsmæssigt større tilsvær end den indkomstmæssigt stærkere, byprægede kommune. Dette forhold har allerede bevirket, at beskatningsprocenten i den førstnævnte kommunetype er steget stærkere end i den sidstnævnte, og det har bevirket, at de rene landkommuner ofte har set sig nødsaget til at bruge det lavest tilladte grundfradrag, hvor de andre kommuner har kunnet bruge det højeste. Dertil kommer, at hele denne udvikling yderligere forstærkes af den kendsgerning, at afvandringen fra landdistrikterne til de mere bymæssigt prægede områder har taget særlig fart netop i de år, den nugældende lov har virket.

Det høje ting har vedtaget en lov, der sætter faste grænser for ejendomsbeskatningen ved at lægge loft over og guld under beskatningspromillerne, og det skal jeg ikke forsøge at rolke ved ved denne lejlighed. Men mon alle er klar over, at man ved den nugældende fordeling af amtskatterne i realiteten fjerner loftet? Man fordeler tilsværet af mange, mange millioner med halv vægt på grundværdien og opkræver på den måde i virkeligheden ejendoms-skatter over indkomstskattebilletten. Der er jo ikke så meget ved at have et loft, når man på anden vis kan tage en større ejendomsbeskatning.

Forslagsstillerne har selvfølgelig undersøgt virkningen af lovforslaget. Jeg indrømmer, at det næppe er muligt at udarbejde et lovforslag, der får den tilsigtede rimelige virkning 100 pct. Dette lovforslag får formentlig heller ikke den fulde virkning, men efter de beregninger, jeg har set hidtil, synes jeg, det må komme det tilsigtede rimelige formål meget, meget nær.

Jeg vil gerne tilføje, at jeg personlig ikke synes, der er noget partipolitisk sigte

[Alfred Bøgh.]

i lovforslaget. Jeg synes, det er rent, reelt og rimeligt, og jeg vil i denne forbindelse gerne trætte tingets medlemmer med et citat, som desværre vil tage nogle få minutter, men som jeg synes det vil være rart at få frem, fordi det viser, at dette lovforslag netop ikke har noget partipolitisk sigte. Det, jeg vil citere, er en af Fynsundersøgelsens konklusioner, og det er da i hvert fald helt uhildede og helt uvildige personer, der har siddet og arbejdet med den. Jeg beder om tilladelse til at citere et afsnit af denne undersøgelse, side 104 ff.:

„For gennemførelsen af et effektivt kommunestyre er det af afgørende betydning, at det kommunale skattesystem og skattegrundlaget er tilfredsstillende, og netop det forhold, at den kommunale skattelovgivning tilsyneladende ikke har fulgt forskydningerne i amtskommunernes befolknings- og erhvervsforhold — men for traditionelt har betragtet amtskommunerne som overvejende landbrugskommuner med jorden som det vigtigste beskatningsobjekt — har hæmmet amtskommunerne i en virkelig indsats for nye opgaver og har gjort amtskommunerne og dermed andre kommuner for afhængige af og interesseret i statens tilskud. Den omlægning af amtsbeskatningen, der blev gennemført med virkning fra og med skatteåret 1961-62, var et skridt i den rigtige retning, men bedømt efter de fynske forhold tilsyneladende ikke et tilstrækkeligt skridt. Selv om grundbeskatningen blev mildnet noget ved, at en del af amtskommunernes skattebehov skulle dækkes af de enkelte sognekommuner, blev grundværdierne ved fordelingen af skattebyrden mellem sognekommunerne tillagt for stor vægt, således at resultatet er blevet, at befolkningen i de rene landkommuner på Fyn i dag yder et betydelig større bidrag pr. indbygger til amtskommunen end befolkningen i de bymæssigt prægede kommuner. Da grundværdierne ved fordelingen mellem sognekommunerne af deres samlede tilsvær til amtskommunerne indgår med større vægt end den vægt, sognekommunerne selv tillægger grundværdierne ved udskrivning af deres skattebehov, er der i virkeligheden tale

om, at der i hovedparten af de fynske kommuner betales ejendomsskatter over indkomstskattebilletten.

I de senere år har befolkningen i de rene landkommuner repræsenteret den svageste skatteevne i de fynske amtskommuner, men da det netop er denne befolkning, der ifølge det nuværende beskatningssystem skal yde det største bidrag til fællesopgaverne i amtsråds-kredsene, vil indtægtsforholdene i landdistrikterne formentlig ret hurtigt lægge en naturlig bremse på en virkelig amtskommunal udfoldelse ved løsningen af større lokale opgaver.“

Jeg beder undskyldte, at jeg er kommet med dette lange citat, men jeg synes, det er rimeligt og fornuftigt at gøre opmærksom på, hvordan andre mennesker, der er uhildede og uvildige, ser på det. De forhold, der gør sig gældende i undersøgelsen her på Fyn, gør sig stort set gældende på samme måde landet over. Det er det, vi har villet gøre opmærksom på med dette lovforslag.

Jeg beder meget om det høje tings velvilje og hurtige behandling af lovforslaget. Den udvikling, som jeg har forsøgt at skitsere — særlig hvad angår befolkningsafvandring og de virkninger, det får for skatterne — går hurtigt, og de skattemæssigt uheldige konsekvenser følger dem lige i hælene. Flugten fra land til by skulle nødvendigvis forstærkes af uheldige love.

Ove Hansen: Det ærede medlem hr. Alfred Bøgh er jo en indsigtfuld kommunalmand, og derfor er der vel grund til, når det ærede medlem sammen med sit parti og det konservative folkeparti fremsætter et lovforslag, da at se, om vi kan gå med hertil. Jeg vil gerne sige, at jeg næsten ikke er i stand til på nuværende tidspunkt at se, hvor vidtrækkende konsekvenser dette lovforslag har.

Skal vi gøre amtskommunernes stilling op, må vi være klar over, at en meget stor del af de udgifter, der skal afholdes inden for en amtskommune, afholdes af staten. Jeg tror, at ca. $\frac{2}{3}$ af udgifterne afholdes af staten. Man får 75-85 pct. i vejtilskud, og man får betydelige sygehustilskud. Der bliver altså ikke så meget for amtskommunen selv at skulle udrede, kun ca. $\frac{1}{3}$, og det skal man efter loven af 18. februar

[Ove Hansen.]

1961 fordele med halvdelen på de i en amtskommune værende ejendomme og den resterende halvdel på de sognekommuner, der findes inden for amtsråds kredsen. Der er, som den højtærede indenrigsminister nævnte, en bestemmelse om, at grundskyldpromillen ikke kan overstige 14, og vi har fået oplyst, at $\frac{2}{3}$ af landets amtskommuner i dag har nået tallet 14. Formentlig vil ved det nye regnskabsårs begyndelse mange endnu komme op på de 14. Der var måske derfor grund til at se på, om ikke denne promise burde hæves. Det er jo egentlig lidt urimeligt, at en amtskommune faktisk i dag kan udskrive, hvad den ønsker, men når den når de 14 promise, ja, så må den bede sognekommunerne om at bære ekstrabyrden, og det kan ofte være både 60 og 65 pct. Jeg tror, at vi, når vi nu formentlig får lejlighed til i udvalget nærmere at drøfte dette lovforslag, så også må tage det med i betragtning. Når man skal finde en kommunes bæreevne, er det vel naturligt at se på, hvad den samlede grundværdi i kommunerne udgør, og hvad den samlede skattepligtige indtægt i kommunerne udgør. Her går man imidlertid ud fra, at man kun vil lægge indtægten til grund. Her bryder vi altså med noget af det, der hidtil har været afgørende for en kommunes bæreevne.

Hvad angår en hovedstadsordning, vil man fordele det med $\frac{1}{3}$ på kommunens grundværdi, $\frac{1}{3}$ på indkomsten og $\frac{1}{3}$ på befolkningstal. Vi har noget tilsvarende ved den mellemkommunale refusion. Jeg tror, som også det ærede medlem hr. Alfred Bøgh var inde på, at dette muligvis vil bevirke, at navnlig de rene landkommuner får en lidt gunstigere stilling. Jeg har prøvet at lave en lille oversigt eller beregning vedrørende Københavns amt over, hvorledes gennemførelsen af dette lovforslag vil virke for de kommuner, der findes inden for amtsråds kredsen i Københavns amt. Jeg vil gerne tilføje, at det er én, jeg har udarbejdet, så holdbarheden tør jeg ikke helt garantere for. Jeg håber, den er rigtig, men det er altså ikke officielle tal.

Det lovforslag, som nu er fremsat af det ærede medlem hr. Alfred Bøgh, vil f. eks. bevirke, at Gentofte kommune i det kommende år skulle svare 258.000 kr. mindre

til amtskommunen. Tilsvaret fra Gentofte kommune til amtskommunen vil altså blive 258.000 kr. mindre. Ser vi på Gladsaxe kommune, så skal den yde et tilsvarende til amtskommunen, der er større, nemlig 312.000 kr. mere end efter de nugældende regler. Må jeg endelig nævne Tårnby kommune. Den skal, hvis dette lovforslag går igennem, betale yderligere 338.000 kr. til amtskommunen. Jeg tror, det bliver nødvendigt i udvalget at se lidt nærmere på lovforslagets virkninger, men vil dog tilføje, at vi fra mit partis side er villige til en udvalgsbehandling og villige til at se nærmere på lovforslaget i det hele taget.

H. C. Toft: Gennem mange år har det konservative folkeparti virket her i folketinget for en omlægning af den amtskommunale beskatning, således at man udviklede beskatningen til amterne på grundværdierne og i stedet for denne beskatning i højere grad lagde vægten på en indkomstbeskatning til amtet. I flere folketingssamlinger, bl. a. i 1960 og i 1961, fremsatte vi sammen med venstre forslag til folketingsbeslutning med dette sigte. Regeringspartierne ville ikke dengang følge vort forslag, men fremsatte selv forslag om ændringer i lovgivningen vedrørende de sognekommunale grundskatter. Den lovgivning, som da gennemførtes, ændrede den bestående lovgivning, således at amterne højst måtte udskrive 14 promise på grundværdierne. Det behov, som amterne havde derudover, skulle fuldt ud udskrives på kommunerne med halvdelen i forhold til grundværdierne i amternes kommuner og halvdelen i forhold til indkomstmassen. Vi ønskede dengang grundskatterne til amterne afviklet over et åremål og i stedet for lade udskrivningen til amtskommunerne hvile på kommunerne i forhold til indkomsterne, og at udskrivningen i kommunerne skulle foregå som en almindelig kommunal indkomstbeskatning. Regeringen regnede ikke dengang med, at der ville blive så store udgifter i amterne, at der skulle blive brug for indtægter til amterne ud over de 14 promise, der var sat som øverste grænse for, hvad amterne måtte udskrive i grundskatter. En lang række amter var i sidste regnskabsår oppe på 14 promise, og der vil ikke være mange amter, som fra næste finansår kan nøjes

[H. C. Toff.]

med 14 promille; det vil ikke kunne give dem en tilstrækkelig stor indtægt. Tiden siden da har vist, at det ikke var rigtigt, hvad regeringen mente, og navnlig står man i det kommende finansår over for store udgiftsstigninger i amterne, således at så godt som alle amter på et par undtagelser nær må udskrive meget store beløb hos kommunerne.

Den befolkningsudvikling, vi gennem mange år har været vidne til, bevægelsen fra land til by, har siden 1961 været af stort omfang. Denne bevægelse har for de egentlige, de rene landkommuner haft alvorlige konsekvenser; de har ikke fået indkomststigninger på linje med andre kommunegrupper, hvor befolkningstallet har været stigende. Hvor landkommuner for få år siden betragtedes som skattely og derfor trak gode skatteydere til sig, er der sket en udvikling, der betyder, at de rene landkommuner efterhånden er de kommuner, der har de høje beskatningsprocenter, og hvor skattebyrden, når ejendomsskatterne medregnes, er mere belastende end i de kommuner, der er i udvikling med større håndværksvirksomheder og industriforetagender, og hvor handel og omsætning skaber gode og solide indtægter til borgerne. Selv om det sidste år har været bedre for landbruget end de nærmest forudgående, vil indkomsterne ikke kunne følge med op i de rene landkommuner. Mekaniseringen af landbruget betyder, at en væsentlig del af landmandens lønudgift er flyttet over i forædlingsindustrien, over til virksomheder, der fremstiller landbrugsmaskiner, og til virksomheder, der oparbejder avlen til færdige foderblandinger. Denne flytning af arbejdet bort fra gården, altså bort fra de rene landkommuner, betyder, at løndindkomsterne, der tidligere faldt i sognet, er overflyttet til mere bymæssigt prægede kommuner.

Det er på denne baggrund, man må se det forslag, vi har fremsat sammen med partiet venstre. På baggrund af den udvikling, der har været siden 1961, da den dengang siddende regering gennemførte lovgivningen om amtsskatternes fordeling på kommunerne, har vi fundet det nødvendigt at fremsætte dette forslag, ikke sådan at forstå, at vi ikke mener, det også af

andre grunde er nødvendigt; men på grund af den økonomiske udvikling og den hårde belastning af amterne i de kommende år har vi fundet det rigtigt at fremsætte forslaget nu.

Jeg må erkende, at det er et sent tidspunkt, men jeg mener dog ikke, det er senere, end at forslaget, hvis det får en velvillig behandling, vil kunne gennemføres, således at det får virkning for det kommende finansår. Jeg glæder mig over, at den højtærede indenrigsminister gav udtryk for en velvillig indstilling over for lovforslaget; det samme gjorde den ærede socialdemokratiske ordfører. Jeg har derfor det håb, at lovforslaget må få en let gang gennem tinget, og at vi efter udvalgsbehandlingen kan enes om en ændring af den amtskommunale beskatning på dette område.

A. C. Normann: Det radikale venstre vil lige så lidt som de partier, der hidtil har været repræsenteret med taler i denne debat, på forhånd afvise det foreliggende lovforslag, så meget mindre som der i begrundelsen for forslaget er anført nogle argumenter, som jeg ikke vil frakende en betydelig berettigelse.

Der har formentlig ved udviklingen af de særlig byprægede kommuner i amterne, således som forslagsstillerne har peget på det, fundet en ret betydelig forvriddning sted af byrdefordelingen mellem disse og de rene landkommuner til fordel for de byprægede kommuner, hvis indbyggerantal vokser, og hvis indkomstmasse både på grund af stigningen i antallet af skatteydere og på grund af stigningen i lønninger og andre indtægter formentlig er steget stærkere, end tilfældet er i landkommunerne, hvis vi ser på udviklingen gennem nogle få år. Dette ser i alt fald ud til at være tilfældet, men det vil være nødvendigt at få forandringerne belyst i udvalget, ligesom det ville være rart at kende lidt mere til lovforslagets direkte virkninger, før vi tager endelig stilling til det.

Jeg har skaffet mig oversigt over lovforslagets virkninger i et par amter i Jylland, deriblandt et sønderjysk amt, samt i Odense amt og Assens amtsrådsreds, og det kan ikke nægtes, at forslaget skubber en betydelig del af byrden over på omegns- og byprægede kommuner, selv om virkningen

[A. C. Normann.]

dér vel vil føles svagere, end man ved første øjekast skulle tro, fordi der er så mange flere at fordele byrden på i disse kommuner.

Det radikale venstre ville gerne have fremskaffet en del yderligere oplysninger, førend vi tager endelig stilling; bl. a. vil vi gerne have klarhed over virkningerne i Københavns og Frederiksborg amter, hvor forholdene afviger en del fra forholdene i det øvrige land. Nu har vi gennem det ærede medlem hr. Ove Hansen fået et par oplysninger om Gentofte og Gladsaxe kommuner, og jeg synes, det er væsentligt, at vi får forslaget's virkninger på dette område nøjere klarlagt. Det kan vist ret let lade sig gøre.

Må jeg dertil føje, at en omlægning af ejendomsbeskatningen som foreslået af det radikale venstre kan komme til at spille en afgørende rolle ved bedømmelsen af det foreliggende lovforslag. Da vi gennemførte afskaffelsen af grundstigningsskylden, understregede jeg vort ønske om at føre samtlige ejendomsskatter over til kommunerne, og repræsentanter for de to partier, der har forenet sig om at fremsætte det foreliggende lovforslag, gav ved den lejlighed udtryk for, at de godt ville være med til at lade kommunerne få provenuet af ejendomsskatterne. Det initiativ til en omlægning af skatterne, som jeg dengang adviserede i betænkningen, er nu taget i form af et forslag til folketingsbeslutning, som dog først kommer til behandling her i folketinget efter afslutningen af Nordisk Råds session, altså om godt en halv snes dage. Heri forudsættes bl. a., at statsgrundskyldens 6 promille overføres til kommunerne. Dette vil næppe volde nogen praktiske vanskeligheder for købstadkommunernes vedkommende, så vidt jeg kan se, men det er højst sandsynligt, at den mest praktiske udvej for landkommunernes vedkommende vil være at overføre statsgrundskylden til amterne, hvorefter sognekommunerne får hele lettelsen i form af et så meget mindre tilsvær til amtskommunen.

Hvis den udvej skulle blive foretrukket, vil det sige, at amterne, der nu maksimalt kan udskrive 14 promille i grundskyld, kommer op på 20 promille. Nu går jeg ud fra, at man vil være neutral med hensyn til den totale byrde, man lægger på ejendom-

mene. Dette ville da influere yderst føleligt på virkningen af det i dag foreliggende lovforslag, fordi det i alt fald ville blive et langt mindre beløb, amterne ville få at fordele på kommunerne, efter at man først har gjort op, hvor meget de har fået ind gennem grundskylden, deres andel af ejendomsskylden og gennem den yderligere del af grundskylden, som statsgrundskylden overført til amterne ville udgøre.

Jeg tror derfor, man vil give mig ret i, at det er nødvendigt at se de to forslag i sammenhæng; og under denne, som det synes mig, ret selvfølgelig forudsætning vil det radikale venstre med interesse deltage i lovforslaget's nærmere behandling.

Poul Dam: Vi kan fra vor side være ganske enige i, at det er nødvendigt at gennemarbejde hele grundlaget for amtskommunernes økonomi, men vi er ikke overbevist om og tror slet ikke, at det foreliggende lovforslag kan løse problemerne, ikke engang rent midlertidigt.

Det er rigtigt, som det ærede medlem hr. Ove Hansen sagde, at virkningerne i øjeblikket er helt uoverskuelige. Vi havde haft hårdt brug for nogle beregninger over, hvordan den foreslåede ændring i påligningen af den amtskommunale skat ville påvirke beskatningen i de enkelte kommuner. Man fik for øvrigt også en forestilling om det, da man hørte det ærede medlem hr. H. C. Tofts udtalelser om, at lovforslaget i hvert fald i nogen grad skal ses som et led i de borgerlige partiets almindelige heroiske kamp mod ejendomsbeskatningen, som de ikke kan finde os som særlig varme deltagere i.

Når forslaget ikke løser problemet, har det efter vor mening flere årsager. Man kan sige, at når påligningen på kommunerne skal ske udelukkende efter indkomst, må det forudsættes, at ligningen af de forskellige samfundsgrupper er fuldstændig ensartet og fuldstændig rimelig og retfærdig. Jeg er for min del ikke sikker på, at denne forudsætning holder. Det er vel også vigtigt at være opmærksom på, at sognekommunerne i dag er af meget forskellig struktur. Der er endnu rene landbrugskommuner, der er et stort antal kommuner, som er rene bymæssige bebyggelser, naturligvis navnlig i Københavns og Frederiksborg amter,

[Poul Dam.]

men også en række andre steder i landet, og der er ikke mindst i et amt som Holbæk et stort antal sommerhuskommuner, kunne man næsten kalde dem.

Jeg har prøvet at regne lidt på Holbæk amt. Det er godt, at vi, der har foretaget nogle beregninger til supplerende af de beregninger, som er i fremsættelsen og bemærkningerne til forslaget, har arbejdet med forskellige områder. I Holbæk er det i hvert fald sådan, at flere af sommerhuskommunerne vil få en betydelig lettelse, hvis det foreliggende lovforslag skulle gå igennem. Det er vi ikke helt sikre på er rimeligt. Det er væsentligt, at grundværdien i vore dage ikke alene er værdien af landbrugsjord, men også af adskillige andre faste ejendomme. Det er også væsentligt, hvordan amtsfondsbidraget egentlig påvirker beskatningen i de enkelte kommuner. Der er adskillige sognekommuner, hvor den kommunale grundskyld for længst bliver opkrævet efter den maksimale promise, og her vil en forøgelse eller formindskelse af amtsfondsbidraget alene påvirke indkomstbeskatningen i kommunen. Formodentlig vil en forøgelse i de allerfleste tilfælde ikke påvirke ejendomsbeskatningen — i modsætning til det argument, som forslagsstillerne har benyttet.

Vi vil meget gerne vide lidt mere om, hvad forslaget faktisk kommer til at betyde for skatteyderne i de pågældende kommuner; vi vil meget gerne have langt flere beregninger over, hvordan det hele ville virke. Vi er interesseret i at få dette materiale frem, og vi vil gerne være med til at drøfte amtskommunernes indkomster i det hele taget, men har ikke stor tillid til, at netop det foreliggende lovforslag er vejen frem.

Johan Asmussen: Det fremsatte lovforslag har vundet tilslutning med større eller mindre varme fra de fleste af de foregående ærede ordførere bortset måske fra den sidste ærede ordfører. Det kan ikke overraske, at de uafhængige kan slutte sig til de tanker, der ligger bag det af venstre og de konservative fremsatte forslag. Det vil fremgå af den stilling, som mit parti tidligere har taget på tilsvarende områder,

senest ved vedtagelsen af den nugældende lov af 1961.

De uafhængige var dengang ikke tilfreds med den ordening, som blev truffet på det tidspunkt. Vi ville finde det betydeligt mere tilfredsstillende og rigtigt, om man nu kunne gøre alvor af at gøre det skridt, som har fundet udtryk i det foreliggende lovforslag.

Jeg skal ikke gøre noget forsøg på at udbygge den argumentation, som er kommet til udtryk i fremsættelsestalen. Det forekommer mig, at den virker overbevisende. Den viser mig, at der her er tale om en afhjælpning af en forskelsbehandling, af en udvikling, som har ført til urimeligheder, der vel navnlig giver sig udslag i, at den nugældende ordening medfører et særligt stærkt skattetryk i de udprægede landbrugskommuner. Det mener vi er forkert, og vi mener, at denne skæve fordeling snarest muligt bør afhjælpes. Jeg håber derfor, at man vil finde udveje for at gennemføre dette lovforslag i den foreliggende skikkelse — eller muligvis med sådanne korrektioner, som undersøgelserne kan give anledning til — så loven kan træde i kraft, sådan som det er forudsat, med virkning allerede fra det førstkommande skatteår.

Jeg vil gerne sige, at som nybegynder ikke alene her i folketinget, men også over for problemer af denne art har jeg undertiden undret mig over den trevenhed og træghed, der kommer til orde, når den høje regering skal være med til at afhjælpes noget, som må forekomme at være temmelig åbenlyse urimeligheder. Det forekommer mig, at der da ofte lægges en konservatisme for dagen i betydningen vedhængen ved det gamle, bare fordi det er gammelt, og uanset om det er godt. Jeg henstiller, at man kommer bort fra denne indstilling og afhjælper de urimeligheder, som alle — også den højtærede indenrigsminister, forstod jeg — i virkeligheden er enige om er til stede.

Hermed kan jeg foreløbig anbefale lovforslaget fra vor side.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg vil gerne først sige til det ærede medlem hr. Alfred Bøgh, at jeg ikke mener, jeg antydede, at lovforslaget var partipolitisk

[Indenrigsministeren.]

præget, idet jeg dog iler med at tilføje, at det for mig ikke er nogen anklage mod et forslag, at det er partipolitisk præget, for hvad skal et parti gøre andet end at fremsætte forslag, som partiet sætter pris på? Men jeg tror, at det af debatten er fremgået, at vi i og for sig alle er enige om, at der tiltrænges en revision på dette område, at hele den gældende beskatning, hvad enten det drejer sig om den sognekommunale, den amtskommunale eller statslige skat, trænger til en gennemgribende revision, og den regner jeg med vil komme inden for et overskueligt åremål.

Jeg lægger uhyre vægt på det arbejde, der udføres i kommunallovskommissionen, og regner med, at der derfra kan komme impulser, som kan føre til en revision af lovgivningen også på dette område. Men jeg vil gerne pege på, at af de enkelte tal, som det ærede medlem hr. Ove Hansen nævnte, fremgik det, at lovforslaget tilsyneladende vil have rent tilfældige virkninger for de forskellige kommuner i Københavns amt, og jeg vil gerne føje til, at embedsmændene i indenrigsministeriet har foretaget en beregning over amtsfondsbidraget opgjort i kroner pr. indbygger i Sorø amt, i Svendborg amt, i Vejle amt og i Ålborg amt. Den viser et ganske ensartet billede, nemlig at tyngden i øjeblikket hviler på sognekommunerne, medens billedet ved gennemførelse af dette lovforslag vender helt om, så tyngden i endnu højere grad kommer til at hvile på de bymæssige kommuner. Hvis vi kunne nå frem til under et udvalgsarbejde at finde en løsning — det er måske helt umuligt, men man har da lov til at håbe derpå — der giver et ensartet skattetryk i denne henseende i de forskellige kommunegrupper, så var det vel det ideelle.

Må jeg sige til det ærede medlem hr. Johan Asmussen, der bebrejder regeringen megen træghed, når den står over for urime-ligheder, og en dybtgående konservatisme, at der er vel ikke så meget at sige til, at vi er en lille smule træge over for forslag, vi ikke er begejstrede for. Jeg har indtryk af, at det ærede medlem ikke nægter sig noget i den retning, når der kommer regeringsforslag, og jeg vil bestemt hævde, at jeg ikke er nær så konservativ som det ærede medlem hr. Johan Asmussen, som er så

konservativ, at han er imod enhver forandring, selv til det bedre.

Vi går ind i en forhandling om dette lovforslag, fordi vi erkender, at den ordning, vi har, ikke er ideel. På den anden side synes jeg, det er rigtigt at understrege, at heller ikke dette lovforslag vil skabe en ideel løsning på problemet vedrørende beskatningen i sognekommunerne.

Ordføreren for forslagsstillerne (Alfred Bøgh): Jeg kan næsten kun takke for al den velvilje, vort lovforslag har mødt, og det gør jeg gerne. Ikke mindst takker jeg den højt-ærede indenrigsminister. Ministeren mener, at dette lovforslag ikke giver nogen ideel løsning. Det har jeg heller ikke sagt og heller ikke ment, men jeg har ment, at det var et nødvendigt skridt i den givne situation.

Da man i 1961 vedtog denne form for amtsbeskatning, havde man ikke troet, at udviklingen ville gå så hurtigt, at promillen blev nået så hurtigt, og at det ville få den indvirkning på beskatningen i sognekommunerne, som tilfældet er. Jeg mener fortsat, at det er et godt skridt i den rigtige retning. Jeg er selvfølgelig også parat til, hvis det under udvalgsarbejdet viser sig, at der er ting, der kan løses på en anden og bedre måde end den, der er foreslået her, at være med til det.

Det ærede medlem hr. Ove Hansen antydede noget, som jeg ikke var så glad ved, nemlig at man måske burde hæve 14 promille grænsen. Man kæmpede sig frem til dette tal for år tilbage, og det var ikke netop en sådan ændring, jeg ville opnå med dette lovforslag. Det ærede medlem hr. Ove Hansen var også inde på forholdene i Københavns amt, og jeg må erkende, at de så lidt løjerlige ud, men Københavns amt er jo også det amt, der adskiller sig mest fra disse mere landprægede amter. Jeg må dog have lov til at sige, at nok ser de tal, det ærede medlem hr. Ove Hansen har været så venlig at stikke mig før mødets begyndelse, mærkelige ud, men de skal jo vurderes på baggrund af, at de kommuner, der er tale om, har et tilsvarende svar til amtet på 36.600.000 kr., og på den baggrund bliver det udsving, der er tale om, og som sikkert er rigtigt — jeg har ikke kontrolleret det — ikke helt så voldsomt, som man skulle tro. Men jeg erkender, at der kan være ting i

[Alfred Bøgh.]

Københavns amt, som kan komme til at se mærkelige ud; jeg erkender også, at der er rene landkommuner i Vestjylland, hvor til min forbavselse forslaget får en anden virkning, for de har nemlig så lave grundværdier, at de i stedet for en lettelse i virkeligheden vil få en stigning; den er minimal, men forslaget får altså ikke for disse kommuner den virkning, som man havde håbet og troet.

Men som jeg sagde før: hvor er det menneske, der kan fremsætte et lovforslag, som i betragtning af alle de forskellige forhold, der råder i vore kommuner og amter, kan få den tilsigtede virkning helt igennem? Jeg mener fortsat, at vi er nået så nær dette mål som menneskelig muligt.

Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. A. C. Normann angående det forslag, det radikale venstre har fremsat, at der allerede fra forskellige af mit partis medlemmer er udtrykt stor sympati for i hvert fald enkelte ting i det, måske ikke som helhed — det ved jeg ikke — men i hvert fald har man nogen sympati for tanken.

Men når det ærede medlem hr. A. C. Normann nu vil kæde det sammen med dette her, og hvis alle de problemer, det indebærer, skal løses samtidig med dette, forudsiger jeg, at man godt kan skyde en hvid pind efter en løsning i år, og jeg vil gerne tilføje, at jeg synes, det er så nødvendigt at få en løsning, at man i denne forbindelse har lov at citere det gamle ordsprog: mens græsset gror, dør hørsemor. Og sådan skulle det jo ikke gerne gå.

Jeg mener fortsat, det er nødvendigt at få en øjeblikkelig løsning, og jeg er parat til at medvirke dertil.

Ministerens bemærkninger om, at han sandelig ikke havde beskyldt mig for at være partipolitisk, takker jeg for, men det havde jeg heller ikke lagt i det, jeg sagde. Tværtimod vil jeg takke for de venstresynspunkter, som jeg synes ministeren gav til kende i det, han har sagt her i dag.

A. C. Normann: Det glæder også mig, at det ærede medlem hr. Alfred Bøgh nu udtaler sympati for tanken om at overflytte ejendomsskatterne til kommunerne, og det i form af en grundskyld.

Det er ikke en ny tilslutning, jeg her har fået fra venstres og konservativ side; man har ofte tidligere, så vidt jeg har forstået det, givet udtryk for, at man ønskede at gå i den retning. Men jeg kan ikke se, man behøver at ængstes for, at det skulle være nødvendigt at trække sagen så længe ud af den grund. Det vil ikke være særlig besværligt. Meget hurtigt vil der komme klarhed over, hvilke virkninger det vil få, hvis man forhøjer amtsgrundskylden med 6 promille, hvorved det beløb, amterne bagefter skal udskrive på de enkelte kommuner, bliver så meget mindre, at problemet i det hele taget bliver mindre. I alt fald synes jeg, det er rigtigt at tage det i betragtning nu. Hvis vi i princippet er enige om, at vi ønsker disse skatter ført fra staten over på kommunerne, og det viser sig, at det er mest praktisk at tage dem over amtskatterne undtagen dem, som gælder for bykommunernes vedkommende, vil det være en besynderlighed, hvis man ikke tager det i betragtning, før man går hen og vedtager det foreliggende lovforslag. Jeg tror ikke, det behøver at forsinke hele sagens gang, hvis man gør det.

Johan Asmussen: Jeg havde naturligvis regnet med, at den højtærede indenrigsminister ville replicere til mig med en morsomhed, men jeg havde uægtelig regnet med noget, der var lidt mere morsomt end det gamle paradoks: enhver forandring, selv til det bedre. Jeg tror, den højtærede minister allerede kender mig så godt, at han ved, at jeg i allerhøjeste grad er tilhænger af forandringer, dog kun når de er til det bedre, men i så fald også, når forandringerne foreslås af den høje regering, og meget gerne, når de foreslås af den højtærede indenrigsminister — og jeg har et

[Johan Asmussen.]

par gange haft den fornøjelse at give udtryk for det.

Indenrigsministeren (Hans Hækkerup): Jeg kvitterer for venligheden. Jeg vil kun gentage, hvad jeg sagde før: at den undersøgelse, der er foretaget i 4 amter — et sjællandsk, et fynsk og 2 jyske — viser, at den nuværende ordning virker urimelig over for sognekommunerne, men at det forslag, oppositionspartierne har fremsat, vil have en endnu mere urimelig virkning over for de bymæssige kommuner, og derfor sagde jeg: kunne vi være så lykkelige i udvalget at finde en formulering, der, om jeg så må sige, delte sol og vind lige mellem disse kommunegrupper, vil det være den lykkeligste ordning.

Men jeg er da helt enig med det ærede medlem hr. Alfred Bøgh i, at uanset hvilken ordning man får, så kommer man ud for enkelte tilfælde — som f. eks. de vestjyske kommer, hvis dette forslag gennemføres — der ikke er rimelige; men jeg har svært ved at se rimeligheden i at lade slagside til den ene side blive til slagside til den anden side. Ingen af tingene kan være rigtigt. Kan vi finde en mellem løsning, synes jeg det ville være det lykkeligste.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Alfred Bøgh): Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Første næstformand (From): Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af dags dato meddeler udenrigsministeren, at han — så vidt muligt tirsdag den 23. februar — ønsker i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 3, at give folketinget en redegørelse for nedrustnings-spørgsmålene.

Medlemmer af folketinget Carl Petersen,

Peter Nielsen, Axel Ivan Pedersen, Erik Eriksen, Henry Christensen, Thestrup, Poul Møller, Poul Sørensen, Baunsgaard, Skytte, Aksel Larsen og Morten Lange har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et folketingsudvalg vedrørende de offentlige investeringer.

Udvalget angående forslag til lov om fragtaftaler ved international vejtransport har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Om pension i udlandet m. v.) har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov for Grønland om indførselsafgifter m. v. har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af forslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Carl Petersen): Jeg har herved den ære på socialdemokratiets, venstres, det konservative folkepartis, det radikale venstres og socialistisk folkepartis vegne at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af et folketingsudvalg vedrørende de offentlige investeringer.

Under forhandlingerne den 26. januar i år om økonomiministerens redegørelse af 19. januar om de offentlige investeringer gav ministeren tilsagn om at ville give et af folketinget nedsat udvalg fyldigere oplysninger om de offentlige investeringer. Dette tilsagn fik almindelig tilslutning i tinget, og det foreliggende forslag til folketingsbeslutning tilsigter at skabe det fornødne grundlag for et sådant udvalg.

Første næstformand (From): Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 23. februar kl. 14³⁰ med følgende dagsorden:

1) Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om erhvervelse af arealer til Københavns Teknikum.